

Byla C-119/20**Prašymas priimti prejudicinį sprendimą****Gavimo data:**

2020 m. vasario 28 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Augstākā tiesa (Senāts) (Latvija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2020 m. vasario 24 d.

Pareiškėja pirmojoje instancijoje ir kasatorė:

Līga Šenfelde

Kita proceso šalis:

Lauku atbalsta dienests (Kaimo paramos tarnyba, Latvija)

<...>

Administracinių bylų kolegija

Latvijas Republikas Senāts (Latvijos Respublikos Aukščiausiasis Teismas)

NUTARTIS

Ryga, 2020 m. vasario 24 d.

<...> [teismo sudėtis]

rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo kasacinį skundą, kurį pateikė *Līga Šenfelde* (kasatorės prašymu jos vardas ir pavardė yra ne anonimizuoti, o pateikiami nesutrumpinti) dėl 2017 m. rugsėjo 29 d. *Administratīvā apgabaltiesa* (Administracinis apygardos teismas, Latvija) sprendimo, priimto administracinėje byloje, pradėtoje dėl *Līga Šenfelde* prašymo nurodyti *Lauku atbalsta dienests* (Kaimo paramos tarnyba, Latvija) priimti [jai] palankų administracinį aktą, kuriuo būtų patvirtintas projektas <...> „*ZS “Purenes” pārņemšana un attīstība*“ („Žemės ūkio valdos „Purenes“ įsigijimas ir plėtra“).

Pagrindinės bylos dalykas ir faktinės aplinkybės

1. 2015 m. spalio 5 d. pareiškėja pirmojoje instancijoje, dabar – kasatorė, (toliau – kasatorė) pateikė prašymą patvirtinti projektą pagal žemės ūkio valdų ir komercinės veiklos plėtros priemonių 6.3 pagalbinę priemonę „Parama verslui pradėti plečiant smulkias žemės ūkio valdas“ (toliau – parama verslui pradėti). 2016 m. sausio 15 d. *Lauku atbalsta dienests* šį projektą patvirtino.

2016 m. liepos 27 d. kasatorė įsigijo žemės ūkio valdą „Purenes“.

2016 m. rugpjūčio 23 d. kasatorė pateikė prašymą patvirtinti projektą <...> „Žemės ūkio valdos „Purenes“ įsigijimas ir plėtra“ pagal 6.1 pagalbinę priemonę („Parama jauniems ūkininkams verslui pradėti“; toliau – parama jauniems ūkininkams). Šiuo laikotarpiu kasatorė taip pat toliau vykdė veiklą, numatytą pagal 6.3 pagalbinę priemonę.

2017 m. sausio 6 d. sprendimu *Lauku atbalsta dienests* atsisakė suteikti paramą jauniems ūkininkams, savo sprendimą pagrįsdama tuo, kad 2016 m. sausio 15 d. buvo patvirtintas kasatorės projektas, už kurį jai buvo skirta parama verslui pradėti. *Lauku atbalsta dienests* teigimu, 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamente (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1698/2005 (toliau – Reglamentas Nr. 1305/2013) nustatyta, kad paramą gaunantys ūkiai priklauso skirtingoms kategorijoms ir jų gaunamos paramos rūšys negali sutapti. Jos manymu, tokia išvada taip pat darytina remiantis *Ministru kabineta 2015.gada 9.jūnija noteikumi* Nr. 292 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākuma “*Lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstība*” apakšpasākumā “*Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības*”“ (2015 m. birželio 9 d. Ministru Tarybos Dekretas Nr. 292 dėl nuostatų, susijusių su procedūra teikiant nacionalinę ir Europos Sąjungos paramą, pagrįstą priemone „Parama verslui pradėti plečiant smulkias žemės ūkio valdas“ ir teikiamą pagal priemonę „Žemės ūkio valdų ir komercinės veiklos plėtra“) (toliau – Dekretas Nr. 292) 1 punktu ir *Ministru kabineta 2015.gada 16.jūnija noteikumi* Nr. 323 „*Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākuma “Lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstība” apakšpasākumam “Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai”*“ (2015 m. birželio 16 d. Ministru Tarybos Dekretas Nr. 323 dėl nuostatų, susijusių su procedūra teikiant nacionalinę ir Europos Sąjungos paramą, pagrįstą priemone „Parama jauniems ūkininkams verslui pradėti“ ir teikiamą pagal priemonę „Žemės ūkio valdų ir komercinės veiklos plėtra“) (toliau – Dekretas Nr. 323) 1 punktu, kuriuose numatyta vienkartinė paramos jauniems ūkininkams ir paramos verslui pradėti išmoka. *Lauku atbalsta dienests* nuomone, pareiškėjas pagal vieną priemonę gali gauti arba paramą verslui pradėti, arba paramą jauniems ūkininkams.

Lauku atbalsta dienests teigia, kad pagal Kaimo plėtros programą, suderintą su Europos Komisija, valstybė narė gali atmesti ūkininko paraišką dėl [priemonių]

sumavimo, jeigu nesilaikoma Kaimo plētros programoje nustatītas sumavimo eīgos. Iš šīs tarnības argumentu matyti, kad neleidžiama iš pradziu prašyti paramos verslui pradēti, o vēlīau – paramos jauniešiem ūkininkams, nes taip nesilaikoma pirmojo verslo įsteigimo arba žemēs ūkio valdos įsigijimo reikalavimo.

2. Prieštaraudama šiam sprendimui kasatorē kreipēsi į teismus. *Administratīvā rajona tiesa* (Apylinkēs administracinis teismas, Latvija) ir *Administratīvā apgabaltiesa* jos reikalavimus atmetē.

Teismai pritarē *Lauku atbalsta dienests* nuomonei ir taip pat padarē išvadā, kad iš projektuose išdēstytu tikslu buvo matyti, jog antrajame projekte buvo toliau siekiama pirmajame projekte pradēto įgyvendinti tikslo. Todēl nebuvo galima laikyti, kad buvo pasiektas paramos jauniešiem ūkininkams tikslas remti pirmā kartā žemēs ūkio valdoje verslā pradēdantį jaunimā. Skiriant paramā jauniesiems ūkininkams būtu pažeidžiama vienkartinēs išmokos taisyklē. Bendras Dekreto Nr. 292, Dekreto Nr. 323 ir Reglamento Nr. 1305/2013 nuostatų aiškinimas neleidžia konstatuoti, kad teisēs aktu leidējo tikslas buvo suteikti dviejū rūšiū paramā tam pačiam pareiškējui. Pagal Dekreto Nr. 323 22 punktā *Lauku atbalsta dienests* turi įvertinti verslo plano kokybę ir investicijū atitiktį siekiamiesiems tikslams, taip pat tikslū ir bendro paramos dydžio proporcingumā, ir patikrinti, ar parama skiriama taikant veiksmingiausias priemones. Du kartus skiriant paramā tam pačiam tikslui pasiekti nebūtū galima laikyti, kad lēšos panaudojamos proporcingai kitū pareiškējū atžvilgiu. Remiantis Dekreto Nr. 323 nuostatomis, siekdamas gauti paramā jauniesiems ūkininkams pareiškējas privalo pirmā kartā įsikurti žemēs ūkio valdoje (arba ją įsigyti ar paveldēti) kaip jos valdytojas. Pagal Dekreto Nr. 292 nuostatas, atvirkščiai, parama verslui pradēti skiriama jau egzistuojantiems ūkiams plēsti. Be to, abiejū dekretū 1 punkte nustatyta, kad parama skiriama kaip vienkartinē išmoka. Tai reiškia, kad vienai ūkinei veiklai parama gali būti skirta vienā kartā, nes abi paramos rūšys yra vienkartinē paskata remti smulkiū ūkiū plētrā.

3. Kasatorē pateikē kasacinį skundā teigdama, kad teismai neteisingai išaiškino, be kita ko, Reglamento Nr. 1305/2013 nuostatas. Jos manymu, kiekviena priemonēs dalimi pagrīstos paramos gavimas reglamentuojamas skirtingomis teisēs nuostatomis, o apribojimas, pagal kurį paramos negalima gauti daugiau nei vienā kartā, taikomas tik kiekvienai konkrečiai priemonēs daliai. Kasatorēs teigimu, paramos verslui pradēti gavėjai gali prašyti suteikti paramā jauniesiems ūkininkams, nes logiška, kad tai, jog iš mažos įmonēs gali išaugti didesnē įmonē, atitinka komercinės plētros tikslus.

4. Todēl šīs bylos atveju keliamas klausimas, ar kasatorē gali gauti tik vienos rūšies paramā, ar dviejū.

Taikytinos nacionalinės ir Europos Sąjungos teisēs nuostatos

5. Europos Sąjungos teisēs nuostatos:

5.1. 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1698/2005, 19 straipsnis:

„1. Parama pagal šią priemonę apima:

a) paramą verslui pradėti, skiriamą:

i) jauniems ūkininkams;

<...>

iii) smulkių ūkių plėtrai;

<...>

2. Parama pagal 1 dalies a punkto i papunktį skiriama jauniems ūkininkams.

<...>

Parama pagal 1 dalies a punkto iii papunktį skiriama smulkiems ūkiams, kaip apibrėžta valstybių narių.

4. <...>

Jaunųjų ūkininkų, gaunančių paramą pagal 1 dalies a punkto i papunktį, atveju verslo plane numatoma, kad jaunas ūkininkas yra aktyvus ūkininkas pagal Reglamento (ES) Nr. 1307/2013 9 straipsnį per 18 mėnesių nuo įsisteigimo dienos.

Valstybės narės nustato viršutines ir apatines žemės ūkio valdos galimybių gauti paramą pagal 1 dalies a punkto i ir iii papunkčius ribas. Apatinė paramos gavimo pagal 1 dalies a punkto i papunktį riba yra aukštesnė už viršutinę paramos gavimo pagal 1 dalies a punkto iii papunktį ribą. Parama teikiama tik valdoms, kurios atitinka labai mažų ir mažųjų įmonių apibrėžtį.

<...>“

5.2. Europos Sąjungos valstybės pagalbos žemės ūkio ir miškininkystės sektoriams ir kaimo vietovėse gairių 2014–2020 m. [2.4. skyriaus („Apibrėžtys“)] [35 dalies 29] punkte nustatyta, kad jaunas ūkininkas – asmuo, kuris paraiškos teikimo dieną yra ne vyresnis nei 40 metų, turi pakankamai profesinių įgūdžių bei kompetencijos ir pirmą kartą kuriasi kaip žemės ūkio valdos valdytojas.

6. Nacionalinės teisės nuostatos:

6.1. 2015 m. birželio 9 d. Ministrų Tarybos Dekretas Nr. 292 dėl nuostatų, susijusių su procedūra teikiant nacionalinę ir Europos Sąjungos paramą, pagrįstą

priemone „Parama verslui pradėti plečiant smulkias žemės ūkio valdas“ ir teikiamą pagal priemonę „Žemės ūkio valdų ir komercinės veiklos plėtra“.

1 punktas: „Šiomis nuostatomis nustatoma procedūra teikiant nacionalinę ir Europos Sąjungos paramą, pagrįstą priemone „Parama verslui pradėti plečiant smulkias žemės ūkio valdas“ ir teikiamą pagal priemonę „Žemės ūkio valdų ir komercinės veiklos plėtra“ *vienkartinės išmokos forma*“.

20 punktas: „Vieną programos įgyvendinimo laikotarpį paramos prašytojas gali vieną kartą gauti šiose nuostatose minimą paramą“.

6.2. 2015 m. birželio 16 d. Ministrų Tarybos Dekretas Nr. 323 dėl nuostatų, susijusių su procedūra teikiant nacionalinę ir Europos Sąjungos paramą, pagrįstą priemone „Parama jauniems ūkininkams verslui pradėti“ ir teikiamą pagal priemonę „Žemės ūkio valdų ir komercinės veiklos plėtra“.

1 punktas: „Šiomis nuostatomis nustatoma procedūra teikiant nacionalinę ir Europos Sąjungos paramą, pagrįstą priemone „Parama jauniems ūkininkams verslui pradėti“ ir teikiamą pagal priemonę „Žemės ūkio valdų ir komercinės veiklos plėtra“ *vienkartinės išmokos forma*“.

Priežastys, dėl kurių prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonių dėl Sąjungos teisės aiškinimo

7. Iš *Lauku atbalsta dienests* aiškinimų, kuriems taip pat pritarė žemesnių instancijų teismai, matyti, kad ūkininkas praranda „jaunojo ūkininko“ statusą vien dėl to, kad dviem metais anksčiau gavo paramą smulkių ūkių plėtrai, numatytą minėto reglamento 19 straipsnio 1 dalies a punkto iii papunktyje.

Senāts (Aukščiausiasis Teismas, Latvija) kyla abejonių dėl to, ar vien šios aplinkybės pakanka minėto statuso praradimui pagrįsti.

8. 2014 m. liepos 17 d. Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 808/2014, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, taikymo taisyklės (toliau – Reglamentas Nr. 808/2014) 11 straipsnyje numatytas priemonių sumavimas, tačiau šioje nuostatoje aiškiai nenumatytas Reglamento Nr. 1305/2013 19 straipsnio 1 dalyje nurodytų priemonių sumavimas, ir nenustatyta, kad valstybės narės turi diskreciją nustatyti galimus paramos gavimo apribojimus, kai ji skiriama pagal vieną priemonę.

Atsiliepime į kasacinį skundą *Lauku atbalsta dienests* pažymi, kad pagal Reglamento Nr. 1305/2013 10 straipsnyje numatytą įpareigojimą Latvija su Europos Komisija suderino programos įgyvendinimo dokumentą (Latvijos kaimo plėtros programa), skirtą 2014–2020 m. (prieinamą Žemės ūkio ministerijos internetinėje svetainėje: <https://www.zm.gov.lv/zemkopibas-ministrija/statiskas-lapas/latvijas-lauku-attistibas-programma-2014-2020-gadam?id=6426#jump>). Jos

nuomone, iš šio dokumento turinio darytina išvada, kad Latvija nusprendė neleisti kartu taikyti 6.1 ir 6.3 pagalbines priemones. *Lauku atbalsta dienests* atkreipia dėmesį į minėtos programos 8.2.5.3.1.11 punktą (reikalavimas dėl [priemonių] sumavimo, išdėstytas nagrinėjamo dokumento 276 puslapyje) ir 8.2.5.3.2.11 punktą (reikalavimas dėl [priemonių] sumavimo, išdėstytas nagrinėjamo dokumento 283 puslapyje). Rengiant 2014–2020 m. programą laikytasi principo, pagal kurį priimtina tik minėtame dokumente nurodyta veikla, o ta, kuri jame nenurodyta, nepriimtina.

Senāts neaišku, ar pagal Europos Sąjungos teisės aktus valstybei narei leidžiama nustatyti teisės normą, pagal kurią ūkininkui nemokama minėto reglamento 19 straipsnio 1 dalies a punkto i papunktyje numatyta parama, jei jam jau buvo suteikta pagal tos pačios nuostatos iii papunktį numatyta parama. Todėl kyla abejonų dėl teisingo taikytinų Europos Sąjungos teisės aktų aiškinimo.

9. *Senāts* taip pat pažymi, kad iš *Lauku atbalsta dienests* pastabų matyti, jog aplinkybe, kad pateikiant paraišką [paramai gauti] bendra prašomos paramos ir anksčiau gautos paramos suma viršija viršutinę ribą (40 000 EUR), negalima savaime pagrįsti atsisakymo suteikti paramą. Jei valstybės narės negali uždrausti kartu gauti kelių rūšių paramą, tuomet, atsižvelgiant į gero administravimo principą, gavusi kasatorės paraišką antrajai paramai gauti ir padariusi išvadą, kad paprašyta suma kartu su jau skirtos paramos suma viršijo viršutinę ribą, *Lauku atbalsta dienests* privalėjo nurodyti kasatorei, jog prašoma suma turėjo būti pataisyta ir sumažinta bent 15 000 EUR, kadangi ji viršijo viršutinę ribą.

10. Siekdamas patikslinti Reglamento Nr. 1305/2013 ir jo Įgyvendinimo reglamento Nr. 808/2014 aiškinimą *Senāts* laiko, kad būtina pasikonsultuoti su Europos Sąjungos Teisingumo Teismu.

Rezoliucinė dalis

Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsnį <...> [nuorodos į nacionalines procesines nuostatas] *Senāts*

nutaria

pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

Ar 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1698/2005, 19 straipsnio 1 dalį kartu su kitomis šio reglamento ir Europos Sąjungos valstybės pagalbos žemės ūkio ir miškininkystės sektoriams ir kaimo vietovėse gairių 2014–2020 m. nuostatomis reikia aiškinti taip, kad:

- 1) ūkininkas praranda „jaunojo ūkininko“ statusą vien dėl to, kad dviem metais anksčiau gavo paramą smulkių ūkių plėtrai, numatytą to reglamento 19 straipsnio 1 dalies a punkto iii papunktyje;

- 2) valstybei narei leidžiama nustatyti teisės normą, pagal kurią ūkininkui nemokama to reglamento 19 straipsnio 1 dalies a punkto i papunktyje numatyta parama, jei jam jau buvo suteikta pagal tos pačios nuostatos iii papunktį numatyta parama;
- 3) valstybė narė gali atmesti ūkininko paraišką dėl priemonių sumavimo, jeigu nesilaikoma Europos Komisijos Kaimo plėtros programoje nustatytos sumavimo eigos?

Sustabdyti bylos nagrinėjimą, kol Europos Sąjungos Teisingumo Teismas priims sprendimą.

Ši nutartis neskundžiama.

<...> [parašai ir formalumai]

DARBINIS VERTINIMAS